

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 29 april 1920 kl. 1/4 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion angående inskränkning av rusdrycksförsäljningsbolagens antal.

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming*, Antonsson, Wijk, Boman, Rosén*, Vennersten*, Holmström*, Jonsson i Hökhult, Bergman, Johansson i Kullersta, Olsson i Ramsta*, P. Albert Bergström*, Björnsson, Kobb, Åhlmans Olof Olsson*, Björkman, Lövgren i Nyborg*, Björklund* och Kant*.

* Ikke närvarit vid justeringen av betänkandet.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 117, har herr *Thulin* hemställt, »att riksdagen för sin del måtte antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 17 § 5 mom. och 18 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker.

Härigenom förordnas att 17 § 5 mom. och 18 § av förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker skola erhålla följande ändrade lydelse.

17 §.

5. Har ansökning blivit avstyrkt av stadsfullmäktige eller kommunalstämma inom den kommun, där försäljningen är avsedd att äga

rum, må densamma ej bifallas. Rätt till detaljhandel må icke inom något län upplåtas till större antal bolag än som motsvarar ett bolag för varje påbörjat femtiotusental av länets folkmängd vid utgången av året före det, under vilket ansökan om dylik rätt senast bort ingivas, och i intet fall till flere bolag än som under år 1918 inom länet utövade rättigheter till detaljhandel med brännvin. Medgiver Konungens befallningshavande upplåtande av rätt till detaljhandel, må försäljningsställesnas antal ej sättas högre än det av stadsfullmäktige eller kommunalstämman tillstyrkta. Konungens befallningshavande skall därjämte vid upplåtelsen föreskriva de inskränkningar med hänsyn till försäljningsställesnas förläggning och rörelsens bedrivande, som blivit av stadsfullmäktige eller kommunalstämman föreslagna, såvida beslutet om samma inskränkningar icke finnes stå i strid med allmän lag eller författning eller annorledes överskrida deras befogenhet, som fattat detsamma.

18 §.

I kommun, där tillstånd till detaljhandel enligt 17 § ej meddelats, må rättighet till försäljning av rusdrycker kunna tilldelas inom annan kommun bildat bolag. Sådan rättighet må dock utövas endast om bolaget erhåller rätt till detaljhandel inom den kommun, där bolaget är bildat, och så länge sistnämnda rättighet är gällande.

Ansökan om rättighet, varom nu är fråga, skall göras inom den i 17 § omförmälda tid innan försäljningen är avsedd att taga sin början, och skall beträffande rättighetens upplåtande jämväl i övrigt lända till efterrättelse vad i 17 § stadgas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1921.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Historik.

På sätt i motionen erinrats har förevarande ämne varit föremål för behandling av 1918 och 1919 års lagtima riksdagar.

Frågans behandling vid 1918 års riksdag.

I proposition (nr 363) till 1918 års lagtima riksdag framlade Kungl. Maj:ts förslag till ändring av 17 § 5 mom. i förordningen angående försäljning av rusdrycker i syfte att begränsa antalet av sådana bolag, genom vilka enligt 1 mom. i nämnda paragraf detaljhandeln med rusdrycker skall huvudsakligen utövas. Förslaget var föranlett av en framställning från kontrollstyrelsen, som uppmärksammat, att på åtskilliga orter bildats nya försäljningsbolag och att särskilt inom Malmöhus län, där antalet

dylika bolag redan förut var stort, ett avsevärt antal nya ansökningar om försäljningsoktroj förekommit. Med anledning härav hade kontrollstyrelsen föreslagit en länsvis genomförd begränsning av bolagens antal till högst ett bolag för varje påbörjat femtiotusental av länets folkmängd vid utgången av året före det, varunder ansökan om rättighet skall ingivas. Den sålunda ifrågasatta bestämmelsen upptogs i Kungl. Maj:ts förslag, vilket därutöver innehöll den inskränkningen, att inom länet rättighet till detaljhandel i varje fall icke finge tilldelas flera bolag än som under år 1918 utövade sådan rättighet.

I anledning av nämnda proposition framställdes i motionsväg åtskilliga yrkanden. Bland annat föreslogs i två likalydande motioner, I:192 av herr K. A. Nilson m. fl. och II:440 av herrar Moberger och Hamrin, en ytterligare begränsning av bolagens länsvis reglerade antal, innefattande att rätt till detaljhandel icke skulle inom något län få upplåtas till större antal bolag än som motsvarade ett bolag för varje fullt 50,000-tal av länets folkmängd vid utgången av året före det under vilket ansökning om dylik rätt senast bort ingivas och i intet fall till flera bolag än som under år 1918 eller, där ansökningen avsåge senare år än 1919, under det nästföretgånga året inom länet utövade dylik rätt.

Enligt Kungl. Maj:ts omförmälda förslag skulle för år 1919 högsta antalet försäljningsbolag inom hela riket stanna vid 94. I jämförelse med det antal bolag, som under år 1918 utövade detaljhandel med rusdrycker, skulle, enligt vad i propositionen meddelades, den föreslagna inskränkningen komma att drabba 32 bolag, varav 14 i Malmöhus län, 6 i Stockholms län, 3 i vartdera av Södermanlands och Skaraborgs län, 2 i vartdera av Kalmar och Hallands län och 1 bolag i vartdera av Blekinge och Kristianstads län. Med hänvisning härtill hemställdes i andra motioner om sådana ändringar i Kungl. Maj:ts förslag, genom vilka de rubbningar i bestående förhållanden, som vore förenade med indragning av försäljningsbolag, kunde undvikas.

I anslutning till vad sålunda hemställdes förordade bevillningsutskottet sådant tillägg till den av Kungl. Maj:t föreslagna begränsningen till ett bolag för varje påbörjat femtiotusental av länets folkmängd, att rätt till detaljhandel med rusdrycker i varje fall skulle kunna meddelas bolag till samma antal som under år 1918 inom länet utövade rättigheter till detaljhandel med brännvin. Inom bevillningsutskottet avgavs flera reservationer, av vilka en avsåg bifall till ovannämnda av herr K. A. Nilson m. fl. samt herrar Moberger och Hamrin väckta motioner; i en annan reservation yrkades avslag på Kungl. Maj:ts proposition.

Då ärendet förekom till behandling i kamrarna, antog andra kammaren den förra och första kammaren den senare reservationen, i följd varav frågan förföll.

Frågans
behandling
vid 1919 års
riksdag.

I en vid 1919 års lagtima riksdag av herrar Moberger och Hamrin i andra kammaren väckt motion, nr 225, upptogs det förslag, som vid nästföregående riksdag vunnit andra kammarens bifall och för vars innehåll utskottet nyss redogjort.

I sitt i anledning härav avgivna betänkande, nr 14, anförde bevillningsutskottet följande:

»Den från och med ingången av detta år gällande förordningen om försäljning av rusdrycker innehåller icke någon annan begränsning av antalet av de bolag, åt vilka detaljhandeln med rusdrycker är i huvudsak förbehållen, än den att sådan handel inom en kommun icke må fördelas mellan flera bolag. I författningens bestämmelser förekommer sålunda intet som hindrar, att tillstånd meddelas till inträttande av ett försäljningsbolag inom en var av landets kommuner. Uppenbart är emellertid, att en sådan tillämpning av författningen skulle komma i strid med dess syfte att verka återhållande på rusdrycksförsäljningen. Därjämte skulle de med rusdrycksförsäljningen förenade förvaltningskostnaderna otvivelaktigt ökas, om försäljningen fördelades på alltför många bolag med starkt begränsade förvaltningsområden. Då nu i vissa delar av landet en utpräglad tendens till ökad bolagsbildning framträtt, har utskottet i likhet med motionärerna ansett, att härav påkallas ett sådant tillägg till författningens föreskrifter, som är ägnat att begränsa försäljningsbolagens antal till vad som kan anses motsvara behovet.

Vid övervägande av de olika förslag till bestämmelse i nu angivna syfte, som enligt vad ovan är nämnt uppgjorts, har utskottet tagit hänsyn dels och i främsta rummet till nykterhetsintresset och dels till den statsfinansiella synpunkten, att förvaltningskostnaderna icke böra onödigtvis ökas. Å andra sidan har utskottet ansett sig böra beakta såväl de olägenheter, vilka måste vara förenade med redan bestående bolags indragning, som ock konsumenternas berättigade anspråk att, särskilt med hänsyn till att numera även öl och vin tillhandahållas uteslutande genom ifrågavarande bolag, utan alltför besvärande omgång kunna erhålla de varor försäljningen omfattar. Med hänsyn tagen till sistnämnda bägge synpunkter har utskottet — som, i överensstämmelse med vad Kungl. Maj:ts förslag till 1918 års riksdag innehöll, ansett bolagens högsta antal i varje län böra bestämmas till ett för varje påbörjat femtiotusental invånare — icke kunnat förorda den av motionärerna föreslagna ytterligare begränsningen, att rättighet till detaljhandel icke skulle kunna inom ett län medgivas flera bolag än som under det nästförutgångna året inom länet utövat ifrågavarande slag av rättigheter. I stället har utskottet funnit billigt, att sådan rätt må inom varje län kunna meddelas bolag till samma antal som under år 1918 utövat dylika rättigheter. Utskottets förslag överensstämmer följaktligen med det av 1918 års bevillningsutskott framlagda.»

Vid behandlingen av frågan i kamrarna stannade dessa i olika beslut, i det att första kammaren biföll en vid utskottsbetänkandet fogad reservation, däri yrkats avslag å motionen, medan däremot andra kammaren biföll motionen. Frågan hade således även år 1919 förfallit.

Det i herr Thulins föreliggande motion framlagda förslaget avser dels ändring av 17 § 5 mom. i gällande rusdrycksförsäljningsförordning i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts ovannämnda proposition år 1918, dels ock att den enligt 18 § i samma förordning försäljningsbolag tillkommande befogenheten till filialförsäljning inom kommun, där tillstånd till detaljhandel enligt 17 § icke meddelats, måtte så utvidgas, att densamma, som nu endast avser utskänkning, komme att omfatta även utminuteri-*Motionen.*

Då den fråga, som på sätt utskottet nu återgivit behandlats av 1918 och 1919 års lagtima riksdagar, genom nyssnämnda motion åter förelagts utskottet och riksdagen till prövning, har utskottet ansett för ett allsidigt övervägande önskvärt att erhålla en del upplysningar om rusdrycksförsäljningsbolagen, ävensom utredning av frågan, huruvida och på vilket sätt inom kommun, där, på grund av eventuellt fastställd begränsning av försäljningsbolagens antal, sådant bolag icke kunde komma till stånd, möjlighet att anordna filialförsäljning kunde säkerställas. Med anledning härav har utskottet i grundlagsenlig ordning begärt Kungl. Maj:ts befallning till kontrollstyrelsen att meddela upplysningar eller utredning rörande vissa angivna punkter ävensom att ej mindre sammanfattade handlingar, vilka enligt kontrollstyrelsens mening kunde inverka på bedömandet av den föreliggande frågan, än även avgiva det utlåtande, vartill ifrågavarande motion kunde giva styrelsen anledning. Numera har bevillningsutskottet mottagit det utlåtande i ämnet av kontrollstyrelsen, vilket jämte därtill hörande handlingar finnes avtryckt såsom bilaga till detta betänkande.

Utskottet.

Dessa av kontrollstyrelsen överlämnade handlingar äro av följande, i korthet angivna innehåll.

Bil. A till utlåtandet utgör en länsvis upprättad förteckning, utvisande för vart och ett av åren 1917, 1918, 1919 och 1920 samtliga rusdrycksförsäljningsbolag och filialutskänkningar med angivande av rörelsens beskaffenhet enligt tillståndsresolutionen. Där anges sålunda, huruvida rörelsen omfattat endast utskänkning eller därjämte utminuteri ävensom huruvida densamma haft till föremål endast vin och öl eller rusdrycker utan inskränkning.

Bil. B innehåller en likaledes länsvis uppställd förteckning, ut-

visande antalet försäljningsbolag under vart och ett av åren 1917, 1918 1919 och 1920 ävensom det antal bolag, som skulle komma att tillåtas dels vid bifall till herr Thulins nu föreliggande motion, dels ock med den av bevillningsutskottet åren 1918 och 1919 förordade begränsningen. För varje län är därjämte folkmängden den 31 december 1918 angiven.

I *bil. C* äro sammanförda under beteckningen vinbolag enligt meddelad uppgift samtliga bolag, vilkas rörelse omfattar endast vin och öl. För varje sådant bolag upptages omfattningen av dess rörelse, angiven i antal liter, månadsvis under år 1919.

I *bil. D* lämnas en redogörelse för en del anmärkningar, vilka av kontrollstyrelsens inspektionsavdelning framstälts mot vissa rusdrycksförsäljningsbolag.

Ovannämnda under *bil. B* meddelade förteckning utvisar, bland annat, följande. Antalet försäljningsbolag inom riket utgjorde under åren 1917—1920: 127, 126, 162 och 163. Antalets ökning utgör sålunda 36, vilken siffra jämväl betecknar ökningen från 1918 till 1919. Av det ökade antalet bolag komma 13 på Kristianstads län och icke mindre än 21 på Malmöhus län. I övriga län har under de ifrågavavarande åren antalet bolag antingen varit oförändrat eller ock ökats eller minskats med 1 eller högst 2. För Malmöhus län, som år 1920 har 45 försäljningsbolag, angives i tabellen befolkningens mängden till 479,197, under det att Göteborgs och Bohus län med en folkmängdssiffra av 416,508 har sistnämnda år endast 6 bolag.

De i *bil. C* lämnade sifferuppgifterna utvisa bland annat, att av de 30 vinbolagen 20 haft under år 1919 en rörelse, som omfattat mindre än 2,000 liter, och att av dessa 20 bolag 11 försålt mindre än 1,000 liter.

Beträffande frågan om möjligheten att i sådana kommuner, där under förutsättning av genomförd begränsning av försäljningsbolagens antal bolag icke kan komma till stånd, säkerställa filialutskänkning, om behov därav yppas, har kontrollstyrelsen i sitt utlåtande lämnat en utredning, till vilken utskottet hänvisar och som torde kunna sammanfattas så, att enligt styrelsens mening anledning finnes att antaga, att försäljningsbolagen, vilka hittills i stor utsträckning tillmötesgått framställda önskningsom inrättande av filialutskänkning och även i många fall självmant sökt rättighet till sådan försäljning, komme att jämväl framdeles visa samma benägenhet till filialförsäljning och detta, i händelse av bifall till den av herr Thulin föreslagna ändringen i 18 §, jämväl i form av utminuteringsgaranti. Någon absolut garanti för att rusdrycksförsäljning alltid komme att inrättas i en kommun, när ett intresse härför

framträtt, kunde emellertid, enligt styrelsens mening, icke beredas utan omläggning av grunderna för gällande rusdryckslagstiftning.

För egen del har kontrollstyrelsen förordat bifall till herr Thulins motion beträffande såväl 17 som 18 §.

I sitt utlåtande har kontrollstyrelsen även ifrågasatt, att i första punkten av 17 § 5 mom. måtte göras en ändring i syfte att förtydliga den där meddelade föreskriftens innebörd. Beträffande denna hade det nämligen varit omtvistat, huruvida med bestämmelsen avsåges frågan om inrättande av detaljhandel överhuvud eller allenast visst bolags ansökan, varföre det syntes önskvärt, att det bleve bestämt utsagt, att punkten åsyftade frågan om inrättande av detaljhandel överhuvud. Förslag till i sådant syfte ändrad avfattning har styrelsen i sitt utlåtande framlagt.

De av kontrollstyrelsen överlämnade, såsom *bil. B* och *bil. C* betecknade sammanställningarna bekräfta på ett påtagligt sätt riktigheten av ovan återgivna uttalande av 1919 års bevillningsutskott om en i vissa delar av landet framträd utpräglad tendens till ökad bolagsbildning.

*Utskottets
yttrande.*

Olägenheterna av att alltför många försäljningsbolag uppkomma göra sig gällande, synes det, huvudsakligen i tre olika hänseenden. I första hand motverkas därav i viss mån rusdryckslagstiftningens allmänna syfte att verka återhållande på rusdrycksförsäljningen. Vidare försvåras utövningen av den kontroll över bolagen, som jämlikt 19 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen tillkommer kontrollstyrelsen. Och slutligen ökas över hövan de med rusdrycksförsäljningen förenade förvaltningskostnaderna, till förfång för det statsfinansiella intresset.

Att den berörda tendensen bör föranleda ett sådant tillägg till rusdrycksförsäljningsförordningens i 17 § meddelade föreskrifter i ämnet, som är ägnat att begränsa försäljningsbolagens antal till vad som kan anses motsvara behovet, finner utskottet uppenbart.

Vid övervägande av frågan om den lämpliga begränsningen har utskottet ansett sig böra taga hänsyn icke blott till ovanberörda tre synpunkter utan även till såväl de olägenheter, som måste vara förenade med indragningen av bestående bolag, vilka kunna anses fylla en uppgift, som ock konsumenternas berättigade anspråk att utan alltför besvärande omgång kunna erhålla de varor, försäljningen omfattar.

De i *bil. B* meddelade siffrorna utvisa, att bolagens antal i landet skulle minskas vid bifall till den föreliggande motionen med 69 bolag och vid bifall till sådan begränsning som föreslogs av bevillningsut-

skottet 1918 och 1919 med 11 bolag. Enligt motionen skulle indragning komma att drabba icke blott inom Malmöhus och Kristianstads län ett betydande antal bolag — respektive 35 och 14 — utan även i andra län inalles 21 bolag. Bevillningsutskottets tidigare förslag innebär, att indragning komme att drabba i Malmöhus län 21 bolag, i Kristianstads län 13 och i andra län inalles 4 bolag ävensom att inom några län antalet bolag skulle kunna något ökas.

Den i motionen föreslagna ändringen i 18 § rusdrycksförsäljningsförordningen, i syfte att filialförsäljning måtte kunna omfatta även utminuterung, är ju avsedd att, även om åtskilliga bolag indragas, bereda möjlighet att tillgodose konsumenternas nyssberörda berättigade anspråk. Den ovan omnämnda, av kontrollstyrelsen lämnade utredningen om möjligheten att tillförsäkra kommun att i förekommande fall få filialförsäljning inom sitt område upplåten, synes ju visa, att full säkerhet härför icke kan vinnas utan rubbning av rusdryckslagstiftningens grunder. Med hänsyn såväl härtill som ock till ovanberörda olägenheter med indragning av bestående bolag har det synts utskottet angeläget att icke inskränka antalet bolag mera än de påvisade missförhållandena kräva. Nu har, så vitt utskottet kunnat bedöma, någon anmärkningsvärd ökning av brännvinsförsäljningsbolagens antal utöver behovet icke förekommit annorstädes än i de båda skånska länen. Vid sådant förhållande och då, på sätt ovan är påvisat, den av herr Thulin föreslagna begränsningen av bolagens antal skulle komma att föranleda indragning av ett betydligt antal bolag även i andra delar av landet, har utskottet icke kunnat förorda bifall till motionärens förslag oförändrat. Däremot har utskottet blivit av kontrollstyrelsens utredning övertygat, att, därest begränsningen i 17 § icke göres snävare än bevillningsutskottets förslag 1918 och 1919 avsett och om 18 § erhåller den avfattning, som herr Thulin nu föreslagit, konsumenternas skäligen krav skola kunna bli tillgodosedda.

Även i övrigt finner bevillningsutskottet nyssberörda 1918 och 1919 års förslag beträffande 17 § väl avvägt.

Den ändring i 17 § 5 mom., som kontrollstyrelsen föreslagit i syfte att förtydliga bestämmelsens innebörd, har utskottet funnit sig kunna förorda med en ändring av uteslutande redaktionell natur. I enahanda förtydligande syfte har utskottet ansett lämpligt att föreslå en mindre ändring jämväl i 3 mom. av samma paragraf.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av den föreliggande motionen, I: 117 av herr Thulin, för sin del

besluta, att 17 § 3 och 5 mom. samt 18 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker skola från och med den 1 januari 1921 erhålla följande lydelse:

17 §.

3. Över ansökning, som rätteligen skett, skall Konungens befallningshavande omedelbart efter ansökningstidens utgång inhämta utlåtanden, i Stockholm av stadsfullmäktige och i annan stad av magistrat och stadsfullmäktige samt å landet av kommunalnämnd och kommunalstämma. Dessa utlåtanden böra innehålla, huruvida och i vilken utsträckning rätt till detaljhandel anses böra medgivas, uppgift å det antal försäljningsställen, som bör få anordnas, dels för utminuterung och dels för utskänkning av spritdrycker, vin och öl, ävensom förslag till de inskränkningar med hänsyn till försäljningsställets förläggning och rörelsens bedrivande, som anses nödiga. Hava ansökningar inkommit från flera bolag, skall, om upplåtande av rätt till detaljhandel tillstyrkes, visst bolag förordas till erhållande av den sökta rättigheten.

5. Hava stadsfullmäktige eller kommunalstämma inom den kommun, där försäljning är avsedd att äga rum, avstyrkt upplåtande av rätt till detaljhandel, må Konungens befallningshavande icke meddela rättighet till sådan handel. Rätt till detaljhandel må icke inom något län upplåtas till större antal bolag än som motsvarar ett bolag för varje påbörjat femtiotusental av länets folkmängd vid utgången av året före det, under vilket ansökan om dylik rätt senast bort ingivas; dock att sådan rätt i varje fall må kunna meddelas bolag till samma antal, som under år 1918 inom länet utövat rättigheter till detaljhandel med brännvin. Medgiver Konungens befallningshavande upplåtande av rätt till detaljhandel, må försäljningsställets antal ej sättas högre än det av stadsfullmäktige eller kommunalstäm-

man tillstyrkta. Konungens befallningshavande skall därjämte vid upplåtelsen föreskriva de inskränkningsmed hänsyn till försäljningsställets förläggning och rörelsens bedrivande, som blivit av stadsfullmäktige eller kommunalstämman föreslagna, såvida beslutet om samma inskränkningsmed icke finnes stå i strid med allmän lag eller författning eller annorledes överskrida deras befogenhet, som fattat detsamma.

18 §.

I kommun, där tillstånd till detaljhandel enligt 17 § ej meddelats, må rättighet till försäljning av rusdrycker kunna tilldelas inom annan kommun bildat bolag. Sådan rättighet må dock utövas endast om bolaget erhåller rätt till detaljhandel inom den kommun, där bolaget är bildat, och så länge sistnämnda rättighet är gällande.

Ansökan om rättighet, varom nu är fråga, skall göras inom den i 17 § omförmälda tid innan försäljningen är avsedd att taga sin början, och skall beträffande rättighetens upplåtande jämväl i övrigt lända till efterrättelse vad i 17 § stadgas.

Stockholm den 29 april 1920.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Reservationer:

av herrar friherre *Fleming, Antonsson, Boman, Vennersten* och *Kant*, vilka anförde:

»Nu gällande förordning om försäljning av rusdrycker föreskriver, att en kommun äger bestämma, huruvida detaljhandel med rusdrycker skall få äga rum eller ej inom kommunen. Vid bifall till utskottets hemställan kan emellertid inträffa, att sedan en kommun i behörig ordning fattat beslut om tillstånd för dylik handel, och sedan för detta ändamål avsett bolag blivit bildat inom kommunen, detta likväl ej skulle kunna träda i verksamhet på den grund, att Konungens befallningshavande ej kunde medgiva bolagets tillkomst enligt bestämmelsen i § 17 om antalet bolag i varje län.

Väl är det sant, att den föreslagna nya bestämmelsen i § 18 öppnar möjlighet för bolag å annan ort att inom dylik kommun öppna filialaffär jämväl för minuthandel, men någon visshet om att så verkliga kommer att ske förefinnes icke. Skyldig hänsyn till konsumenternas berättigade anspråk att utan allt för besvärande omgång kunna erhålla de varor, som uteslutande tillhandahållas genom bolagen (numera även öl och vin), synes därför böra förhindra, att utskottet tillstyrker ifrågasatt ändring av § 17.

Om däremot den av motionären föreslagna förändringen i § 18 vinner riksdagens bifall, nämligen tillstånd för ett bolag att i annan kommun utöva ej blott som nu utskänkingsrörelse utan även minuthandel med rusdrycker, synes det sannolikt, att sådana små bolag, som motionen talar om, icke framdeles komma att bildas, och att nu befintliga dylika bolag utan annan åtgärd komma att försvinna.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte avslå såväl vad motionären som utskottet föreslagit beträffande ändring av § 17 mom. 5 i förordningen den 14 juli 1917 angående försäljning av rusdrycker, och att riksdagen måtte bifalla, vad utskottet föreslagit i fråga om § 18 av samma förordning».

samt av herrar *Jonsson* i Hökhult, *Bergman*, *Johansson* i Kullersta, *P. Alb. Bergström* och *Björkman*, vilka anförde:

»Då bifall till utskottets förslag skulle medföra att i vissa län oktroj skulle kunna beviljas åt ett större antal rusdrycksbolag än som kan såväl ur statens som konsumenternas synpunkt anses vara nödigt och därjämte i andra län antalet rusdrycksbolag skulle kunna ökas utöver det för närvarande befintliga, hava vi, med hänvisning till vad i motionen I: 117 anförts, ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta att 17 § 3 och 5 mom. samt 18 § i förordningen av den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker skola från och med den 1 juli 1921 erhålla följande lydelse:

17 §.

-----
 3. (Lika med utskottets förslag).
 -----

5. Hava stadsfullmäktige — — — sådan handel. Rätt till detaljhandel må icke inom något län upplätas till större antal bolag än som motsvarar ett bolag för varje påbörjat femtiotusental av länets folkmängd vid utgången av året före det, under vilket ansökan om dylik rätt senast bort ingivas, och i intet fall till flere bolag än som under år 1918 inom länet utövade rättigheter till detaljhandel med brännvin. Medgiver Konungens befallningshavande — — — fattat detsamma.

18 §.

(Lika med utskottets förslag).»

Bilaga

till bevillningsutskottets betänkande nr 29.

Till riksdagens bevillningsutskott.

Genom Kungl. Maj:ts remissresolution den 6 sistlidna februari har kontrollstyrelsen anbefallts till bevillningsutskottet inkomma med viss utredning i fråga rörande en av herr Thulin i första kammaren väckt motion, nr 117, angående inskränkning av rusdrycksförsäljningsbolagens antal; och har kontrollstyrelsen därjämte lämnats tillfälle avgiva utlåtande i detta ärende.

Kontrollstyrelsen vill i anledning härav överlämna *dels* en efter län uppställd förteckning över försäljningsbolagen, upptagande de bolag, vilka under vart och ett av åren 1917, 1918, 1919 och 1920 bedrivit rusdrycksförsäljning, ävensom de försäljningsrättigheter, som utövats under vardera av åren 1919 och 1920 såsom filialförsäljning enligt 18 § rusdrycksförsäljningsförordningen (*Bil. A*), *dels* ock en länsvis uppgjord förteckning över antalet försäljningsbolag samt deras förhållande till folkmängden länsvis dels åren 1917—1920, dels enligt herr Thulins förslag och bevillningsutskottets förslag av åren 1918 och 1919 (*Bil. B*).

Utskottet har vidare önskat erhålla utredning av frågan, huruvida och på vilket sätt inom kommun, där, på grund av eventuellt fastställd begränsning av försäljningsbolagens antal, sådant bolag icke kan komma till stånd, möjlighet att anordna filialförsäljning må kunna säkerställas.

I anledning härav vill kontrollstyrelsen framhålla följande.

Vad först *utskänkning* av rusdrycker beträffar, torde en begränsning av försäljningsbolagens antal icke föranleda, att anordnandet av utskänkingsställen såsom filialer till bolag i andra kommuner blir förenat med större svårigheter, än vad för närvarande är fallet, då fråga är att inrätta självständiga bolag för övertagande av utskänkingsrörelse. Hittills hava nämligen försäljningsbolagen i stor utsträckning visat sig tillmötesgå framställda önskningsom inrättandet av filialutskänkning, ja, många bolag hava sökt rättigheter till utskänkning jämväl i sådana kommuner, där dylika önskningsom framstälts och där ett lokalt bolag självständigt framträtt. Anledning att befara en ändring i försäljningsbolagens benägenhet härutinnan efter en eventuell inskränkning i bolagens antal torde enligt styrelsens mening icke förefinnas. Beträffande inrättandet av filialutminutering av rusdrycker vill kontrollstyrelsen framhålla, att den benägenhet, som hittills från bolagens sida framträtt att tillmötesgå önskningsom inrättandet av filialutskänkning, jämväl sannolikt skulle framträda, om det gällde inrättandet av filialutminutering.

Enligt kontrollstyrelsens mening kan emellertid icke, utan en omläggning av grunderna för gällande rusdryckslagstiftning, lämnas en *absolut garanti* för, att rusdrycksförsäljning i en kommun alltid kommer att inrättas, när ett intresse för inrättande av dylik försäljning framträtt. Den nu gällande rusdrycksförsäljningsförordningen förlägger ju, som bekant, initiativet till anordnandet av rusdrycksförsäljning hos ett för detta ändamål särskilt bildat bolag, och, om intet bolag är

villigt att söka rättigheten till försäljning, kan sådan försäljning ej komma till stånd. Enligt 1905 års brännvinsförsäljningsförordning tillhörde initiativet kommunen. Men även med en dylik anordning — något som förutsätter ändring av rusdrycksförsäljningsförordningen — skulle icke någon säker garanti erhållas för att försäljning kommer till stånd. Det erfordras jämväl i detta fall, att ett bolag befines vara villigt att övertaga försäljningen. En dylik villighet kommer givetvis att föreligga, när ett behov av rusdrycksförsäljning inom den ifrågavarande kommunen framträtt och försäljningen kan antagas erhålla den omfattningen, att den blir ekonomiskt lönande. Skulle däremot försäljning bliva av så ringa omfattning, att upprätthållandet av försäljningsstället i en kommun blir förenat med ekonomisk förlust, synes det vara obilligt, om ett bolag skulle tvingas att därstädes upprätta filialförsäljning.

Jämväl ur en annan synpunkt finner styrelsen det vara mindre påkallat att genom lagstiftning skapa en absolut garanti för, att filialförsäljning kommer till stånd, när önskan därom uttalats från en kommuns sida. Den föreslagna begränsningen av bolagens antal blir nämligen framför allt verksam i de trakter, som äro de tätast befolkade och med kommunikationer bäst försedda inom riket. De kvarvarande bolagen skulle följaktligen komma att ligga betydligt tätare intill varandra, än vad nu är fallet i de flesta andra delar av riket. Härigenom blir givetvis lättheten för konsumenterna uti ifrågavarande tätt befolkade trakter att erhålla rusdrycker alltfjämt större än för invånarna i andra landsdelar. Att det för närvarande i Skåne finnes ett större antal försäljningsställen än vad efterfrågan påkallar, framgår av den under *Bil. C* intagna tabellen beträffande försäljningen av vin i liter vid de särskilda vinbolagen år 1919. Det utminuteringsvis sålda vinet vid många av dessa bolag är av så ringa myckenhet, att det varit utan någon större olägenhet, om detta vin försålts från de större bolagen.

Slutligen må framhållas, att enligt nu gällande bestämmelser ett bolag äger befogenhet att nedlägga ett försäljningsställe, vars drift är förenat med ekonomisk förlust. Med samma rätt synes ett bolag böra äga befogenhet att vägra övertagande av försäljningsställe, som uppenbarligen icke utan förlust kan öppethållas. Att detta är fallet i fråga om åtskilliga av de små skånebolagens försäljningsställen framgår därav, att nio bolag icke lämnat någon vinst eller gått med förlust. Vid sex bolag har vinsten understigit 250 kronor.

Kontrollstyrelsen vill härefter övergå att yttra sig beträffande de förslag, som blivit framställda i avseende å en begränsning av bolagens antal. Enligt kontrollstyrelsens mening har det av herr Thulin framställda förslaget, vilket ifråga om 17 § sammanfaller med Kungl. Maj:ts förslag vid 1918 års riksdag, bestämda fördelar framför bevillningsutskottets förslag vid 1918 och 1919 års riksdagar. Enligt bevillningsutskottets förslag skulle begränsningen huvudsakligen träffa de nya bolagen i Skåne, men i andra län skulle det bliva möjligt att öka bolagens antal. (Se bil. B). Enligt herr Thulins förslag finnes det icke möjlighet att öka bolagens antal utöver det antal, som fanns inom länet under år 1918, och ytterligare begränsning skulle äga rum beträffande bolagen i de län, där tidigare ett alltför stort antal bolag funnits. De anmärkningar, som tidigare gjorts gällande mot det av herr Thulin nu framställda förslaget, synas väsentligen vara undanröjda genom den föreslagna utvidgningen av 18 §, varigenom icke allenast filialutskänkning utan även filialutminutering kan anordnas.

I den av herr Thulin föreslagna lydelsen till 17 § 5 mom. har från den nu gällande lydelsen oförändrat upptagits första punkten i sagda moment. Då emellertid innebörden av denna punkt varit omtvistad, enär det är ovisst, huruvida med densamma avses frågan om inrättande av detaljhandel överhuvud eller allenast visst bolags ansökan, torde i samband med den motionsvis föreslagna ändringen sådant förtydligande äga rum, att det bestämt utsäges, att punkten ifråga åsyftar fråga om inrättande av detaljhandel överhuvud. Punkten borde därför erhålla följande lydelse: »Hava stadsfullmäktige eller kommunalstämma inom den kommun, där försäljning är avsedd att äga rum, avstyrkt inrättande av detaljhandel, må Konungens befallningshavande icke lämna medgivande till detaljhandel.»

I *bil. D* har kontrollstyrelsen låtit sammanfatta av styrelsens inspektörer avgivna P. M. rörande de anmärkningar, som framställts mot de nybildade mindre bolagen.

Stockholm den 30 mars 1920.

Fredrik Zethelius.

Ernst P:son Pehrzander.

Ivar Skantze.

Bil. A.

Förteckning över försäljningsbolag med angivande av rörelsernas beskaffenhet enligt tillståndsresolutionen, länsvis åren 1917—1920.

(utm. = utminuterings; utsk. = utskänkning; F. U. = filialutskänkning.)

	1917	1918	1919	1920
<i>Stockholms stad.</i>				
A.-B. Stockholmssystemet	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Djursholms rest.	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
» Badrest. i Furusund	—	—	—	»
» Sv. Segelsällsk:s klubb- lokal i Sandhamn	—	—	—	»
<i>Stockholms län.</i>				
Systemaktiebolaget i Söder- tälje	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Djursholms spritförsälj- ningsaktiebolag	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.	—	—
Systemaktiebolaget i Vax- holm	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Systemaktiebolaget i Norr- tälje	»	»	»	»
Östhammars spritbolag	»	»	—	—
Systembolaget i Öregrund	»	»	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Systembolaget i Sigtuna	»	»	»	»
Sundbybergs sprithandels- bolag	»	»	utsk. av rusdr.	»
Lidingöbrännvinsaktiebolag	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.	»	utsk. av rusdr.
Solna systemaktiebolag	—	—	»	»
Systemaktiebolaget i Utö socken	—	—	»	»
Systemaktiebolaget i Dalarö socken	—	—	utm. av vin o. öl, utsk. av rusdr.	utm. av vin o. öl, utsk. av rusdr.
Nynäshamns spritförsälj- ningsaktiebolag	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.

	1917	1918	1919	1920
Nacka utskänkningsaktiebolag	—	—	—	utsk. av vin o. öl
Systemaktiebolaget i Saltsjöbaden	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
<i>Uppsala län.</i>				
Sprithandelsbolaget i Uppsala	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Systembolaget i Enköping	»	»	»	»
<i>Södermanlands län.</i>				
Nyköpings utskänkningsaktiebolag	»	»	»	»
F. U. Badhotellet i Oxelösund	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
» Järnvägshotellet i Oxelösund	—	—	»	»
Eskestuna nya spritförsäljningsbolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Systembolaget i Torshälla	»	»	»	»
Strängnäs systembolag	»	»	»	»
Mariefreds spritförsäljningsbolag	»	»	»	»
Systembolaget i Trosa	»	»	»	»
Malmköpings nya spritb.	»	»	»	»
<i>Östergötlands län.</i>				
Linköpings utm. och utsk. bolag	»	»	»	»
Norrköpings utm. och utskänkningsaktiebolag	»	»	»	»
F. U. Arkösunds hotell	—	—	—	utsk. av vin o. öl
» Norsholms järnvägsstation	—	—	utsk. av vin o. öl	»
» Stadshuset i Katrineholm	—	—	—	»
Systembolaget i Söderköping	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Systembolaget i Motala	»	»	»	»
F. U. Medevi brunnsparc	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
Vadstena utm. och utsk. bolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Järnvägshotellet, Håstholmen	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl

	1917	1918	1919	1920
F. U. Gästgivaregården, Hästholmen	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
» Ombergs turisthotell	—	—	»	»
Systembolaget i Skänninge	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Valdemarsviks sprithandels- bolag	utm. av rusdr.	utm. av rusdr.	utm. av rusdr. utsk. av vin o. öl	utm. av rusdr. utsk. av vin o. öl
Systembolaget i Atvidaberg	—	—	»	»
<i>Jönköpings län.</i>				
Systemaktiebolaget i Jön- köping	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Eksjö spritbolag	»	»	»	»
F. U. Sävsjö sanatorium	—	—	—	utsk. av vin o. öl
» Romanäs »	—	—	—	»
<i>Kronobergs län.</i>				
Systemaktiebolaget i Växjö	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Evedals brunn- och badinrättning	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
Älmhults utskänkningsak- tiebolag	—	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl
A.-B. Göteborgssystemet i Ljungby köping	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
<i>Kalmar län.</i>				
Systembolaget i Kalmar	»	»	»	»
Oskarshamns spritvarubo- lag	»	»	»	»
Spritvaruförsäljningsbolaget i Västervik	»	»	»	»
Vimmerby sprithandelsbo- lag	»	»	»	»
Borgholms spritvarubolag	»	»	»	»
Mönsterås spritvarubolag	utm. av rusdr.	utm. av rusdr.	utm. av rusdr. utsk. av vin o. öl	—
Mörbylånga spritvarubolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.

	1917	1918	1919	1920
<i>Gottlands län.</i>				
Systemaktiebolaget i Visby	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Kneippbyns rest.	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
» Snäckgårdsbadens restaurant	—	—	»	»
<i>Blekinge län.</i>				
Karlskrona utskänkings- aktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Ronneby sprithandelsaktie- bolag	»	»	»	»
F. U. Hotellet å Karön	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
» Brunnshotellet o. rest. nr 2 v. Ronneby brunn	—	—	»	»
Karlshamns spritbolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Karlshamns Saltsjö- bad	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
Sölvesborgs spritförsälj- ningsbolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
<i>Kristianstads län.</i>				
Kristianstads spritförsälj- ningsaktiebolag	»	»	»	»
F. U. Gästgivaregården i Fjälkinge	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
Systembolaget i Simrishamn	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Ängelholms spritaktiebolag	»	»	»	»
F. U. Järnvägshotellet i Ås- torp	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
» Margreletorps gäst- givaregård	—	—	»	»
» Badhotellet i Skålderv- viken	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
» Hotellet Hoppet i Skålderviken	—	—	» ¹⁶ / ₉ — ¹⁶ / ₈ endast vin och öl	»
Hässleholms spritaktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Osby järnvägshotell	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
Hammenhögssutskänkings- aktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl

	1917	1918	1919	1920
Löderups utsk.-aktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Smedstorps utsk.-aktiebolag	—	—	»	»
Tomelilla spritförsäljnings- aktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Brösarps gästgivare- gård	—	—	—	utsk. av vin o. öl
Borrby utsk.-aktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Gärnäs utsk.-aktiebolag	—	—	»	»
Båstads spritaktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Hotell Kattegatt, To- rekov	—	—	utsk. av rusdr. ²¹ / ₈ — ¹ / ₆ endast vin o. öl	utsk. av rusdr.
Systemaktiebolaget i Åhus	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Systemaktiebolaget i Rise- berga	—	—	utsk. av rusdr., utm. o. utsk. av vin o. öl	utsk. av rusdr., utm. o. utsk. av vin o. öl
Systemaktiebolaget i Klip- pan	—	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl
Tollarps utsk.-aktiebolag	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
Degeberga spritförsäljnings- aktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Everöds vin- och ölförsälj- ningsaktiebolag	—	—	»	»
Vitaby utsk.-aktiebolag	—	—	»	»
S:t Olofs utsk.-aktiebolag	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
<i>Malmöhus län.</i>				
Malmö spritförsäljningsak- tiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Arlövs Hotell	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
Systemaktiebolaget i Lund	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Bjärreds saltsjöbad	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
Landskrona utm.- och utsk.- aktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Hälsingborgs utm.- och utsk.-aktiebolag	»	»	»	»
Systemaktiebolaget i Eslöv	»	»	»	»
Ystads spritförsäljningsak- tiebolag	»	»	»	»

	1917	1918	1919	1920
Trälleborgs spritförsäljningsbolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Västra Alstads socken	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
Spritholaget M. Möller m. fl. i Skanör	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Östra Grevie vin- och ölförsäljningsaktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Svedala spritförsäljningsaktiebolag	—	—	utm. av vin o. öl, utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Vällinge spritförsäljningsaktiebolag	—	—	»	utsk. av rusdr., utm. av vin o. öl
Anderslövs spritförsäljningsaktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Raus spritförsäljningsaktiebolag	»	»	—	—
Flenninge utskänkningsaktiebolag	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
Höganäs spritvaruaktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	—
Höganäs utm.- och utsk.-aktiebolag i Väsby	utm. av rusdr.	utm. av rusdr.	»	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Brunnby socken	—	—	utsk. av vin o. öl	—
» Hotell Mårtensson	—	—	»	—
» Gästgivaregården i Tumeberga	—	—	»	—
Kattarps utm.- och utsk.-aktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Billesholms spritvaruaktiebolag	—	—	»	»
Bjuvs spritvaruaktiebolag	—	—	»	»
Svalövs spritförsäljningsaktiebolag	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
Tågarp spritförsäljningsaktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Teckomatorps spritförsäljningsaktiebolag	»	»	»	»
Marieholms spritförsäljningsaktiebolag	—	—	utsk. av rusdr., utm. av vin o. öl	utsk. av rusdr., utm. av vin o. öl
Röstånga spritförsäljningsaktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Kävlinge spritförsäljningsaktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl

	1917	1918	1919	1920
Löddeköpinge rusdrycksförsäljningsaktiebolag	—	—	utm. av vin o. öl, utsk. av rusdr.	utm. av vin o. öl, utsk. av rusdr.
Södra Sandby utm.- och utsk.-aktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Hällestads utm. och utsk.-aktiebolag	—	—	»	»
Dalby sockens spritförsäljningsaktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Kyrkheddinge socken	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
» Järnvägshotellet i Rovinge	—	—	»	»
Bonderups utm.- och utsk.-aktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Veberöds spritförsäljningsaktiebolag	utm. av rusdr.	utm. av rusdr.	utsk. av vin o. öl, utm. av rusdr.	utsk. av vin o. öl, utm. av rusdr.
Genarps utsk.-aktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Bara restaurangaktiebolag	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
A.-B. Bökebergs restaurang	—	—	»	»
Hörby spritaktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Löberöds spritförsäljningsaktiebolag	»	»	»	»
F. U. Frosta Hammarlunda järnvägsstation	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
» Hurva järnvägsstation	—	—	»	»
Systemaktiebolaget i Hör	utm. av rusdr.	utm. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Harlösa utm.- och utsk.-aktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Sjöbospritförsäljningsaktiebolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Lövestads utm.- och utsk.-aktiebolag	»	»	»	»
Asperöds spritaktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Östraby spritförsäljningsaktiebolag	utm. av rusdr.	utm. av rusdr.	utsk. av vin o. öl, utm. av rusdr.	utsk. av vin o. öl, utm. av rusdr.
Vollsjö system- och utsk.-aktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin o. öl	utm. o. utsk. av vin o. öl
Klagstorps vin- och ölförsäljningsaktiebolag	—	—	»	»
Skivarps utsk.-aktiebolag	—	—	»	»
Rydsgårds hotellaktiebolag	—	—	»	»

	1917	1918	1919	1920
Skurups köpings spritför- säljningsaktiebolag	utm. av rusdr.	utm. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
<i>Hallands län.</i>				
Systembolaget i Halmstad	utm. o. utsk. av rusdr. •	utm. o. utsk. av rusdr.	»	»
F. U. Oskarsströms hotell	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
» Gellinge hotell	—	—	»	»
» Restaurang Tylösand	—	—	»	»
Systemaktiebolaget i La- holm	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Veinge stationssam- hälle	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
Systemaktiebolaget i Fal- kenberg	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Köinge gästgivaregård	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
Systemaktiebolaget i Var- berg	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Helsingöns badanstalt	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
Nya spritbolaget Svahn & C:o i Kungsbacka	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Badorten Gottskär	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
» » Särö	—	—	»	»
<i>Göteborgs och Bohus län.</i>				
A.-B. Göteborgssystemet	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Hindås turisthotell	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
» Styrsö havsbad	—	—	»	»
» Långedrag restaurang	—	—	»	»
» Hultafors sanatorium	—	—	»	»
Kungälv's rusdrycks A.-B.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Marstrands spirituosaaktie- bolag	»	»	»	»
Systemaktiebolaget i Lyse- kil	»	»	»	»
F. U. Alsbücks badort	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
» Pensionat Utsikten, Fiskeb.	—	—	»	»
» Fiskebäckskils bad- restaurang	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.

	1917	1918	1919	1920
Systemaktiebolaget i Uddevalla	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Stenungsön	—	—	—	utsk. av rusdr.
» Societetsrestaurangen å badort Lyckorna	—	—	utsk. av rusdr.	»
» Societetsrestaurangen å badort Ljungskile	—	—	»	»
» Ljungskile samhälle	—	—	—	utsk. av vin o. öl
» Stenungsund	—	—	—	»
Systemaktiebolaget i Strömstad	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
<i>Älvsborgs län.</i>				
Spirituosaaktiebolaget i Vänersborg	»	»	»	»
Trollhättans brännvinsbolag	»	»	»	»
Systemaktiebolaget i Alingsås	»	»	»	»
Borås vin- och spirituosa-bolag	»	»	»	»
Ulricehamns spirituosa-bolag	»	»	»	»
Systemaktiebolaget i Åmål	»	»	»	»
F. U. Turisthotellet i Ed	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
<i>Skaraborgs län.</i>				
Systemaktiebolaget i Mariestad	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Systemaktiebolaget i Lidköping	»	»	»	»
Systemaktiebolaget i Skara	»	»	»	»
F. U. Almkullen N:a Vings:s:n	—	—	utsk. av öl	utsk. av öl
» Järnvägshotellet i Kvänum	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
Systemaktiebolaget i Skövde	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Järnvägshotellet i Moholm	—	—	—	utsk. av vin o. öl
Systemaktiebolaget i Hjo	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Falköpings spritförsäljningsaktiebolag	»	»	»	»

	1917	1918	1919	1920
F. U. Mössebergs vinter-sanatorium	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
Rödesunds öl- och vinaktiebolag	—	—	utm. o. utsk. av vin och öl	utm. o. utsk. av vin och öl
Systembolaget i Grästorp	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Systemaktiebolaget i Vara	»	»	»	»
<i>Värmlands län.</i>				
Karlstads spritförsäljningsaktiebolag	»	»	»	»
Kristinehamns spritaktiebolag	»	»	»	»
Filipstads spritaktiebolag	»	»	»	»
Säffe brännvinsförsäljningsaktiebolag	»	utm. av rusdr.	»	»
Arvika spritförsäljningsbolag	»	—	—	—
<i>Örebro län.</i>				
Systemaktiebolaget i Örebro	»	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Fjugesta järnvägs-hotell	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
» Stora hotellet Hallsberg	—	—	»	»
Askersunds nya spritförsäljningsbolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Nora spritaktiebolag	»	»	»	»
Lindesbergs spritaktiebolag	»	»	»	»
F. U. Laxbro hotell	—	—	—	utsk. av vin o. öl
<i>Västmanlands län.</i>				
Systembolaget i Västerås stad	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Tillberga järnvägs-restaurant	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
» Kvieksundsrestaurant	—	—	»	»
Sala sprithandelsbolag	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Systembolaget i Köpings stad	»	»	»	»
Systembolaget i Arboga stad	»	»	»	»

	1917	1918	1919	1920
F. U. Hotellet vid Valskogs järnvägsstation	--	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
» Vinbäckenshälsobrunn	—	—	»	»
<i>Kopparbergs län.</i>				
Systemaktiebolaget i Falun	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
F. U. Järnvägshotellet Ludvika	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
» Stadshotellet i Ludvika	--	—	»	»
Systemaktiebolaget i Hedemora	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
<i>Gävleborgs län.</i>				
Systemaktiebolaget i Gävle	»	»	»	»
A.-B. Göteborgssystemet i Söderhamn	»	»	»	»
A.-B. Göteborgssystemet i Hudiksvall	»	»	»	»
<i>Västernorrlands län.</i>				
Härnösands nya utskänkningsbolag	»	»	»	»
Sundsvalls utskänkningsbolag	»	»	»	»
Sollefteå utskänkningsbolag	»	»	»	»
F. U. E. G. Färnlövs hotell, Nyland	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
Bolaget Göteborgssystemet i Örnsköldsvik	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
<i>Jämtlands län.</i>				
Östersunds utskänkningsaktiebolag	»	»	»	»
F. U. 1. Grand hotell Åre	—	—	utsk. av rusdr.	utsk. av rusdr.
2. Åre fjällgård	—	—	»	»
3. Pensionat Björneborg, Åre	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
4. Duveds hotell	—	—	»	»
5. Fresks pensionat, Åre	—	—	»	»
6. Järnvägshotellet, Storlien	—	—	»	»

	1917	1918	1919	1920
F. U. 7. Mullfjället	—	—	utsk. av vin o. öl	utsk. av vin o. öl
8. Pensionat Renfjället	—	—	»	»
9. Storliens högfjällspensionat	—	—	»	»
10. Restaurant Totten	—	—	»	»
11. Turisthotellet i Enafors	—	—	»	»
12. Pensionat Tännforsen	—	—	»	»
13. Hotell Åregården	—	—	»	—
<i>Västerbottens län.</i>				
Systembolaget i Umeå	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Skellefteå nya spritbolag	»	»	»	»
<i>Norrbottens län.</i>				
Luleå utskänkningsbolag	»	»	—	—
Piteå spirituosabolag	»	»	utm. o. utsk. av rusdr.	utm. o. utsk. av rusdr.
Haparanda spirituosabolag	»	»	»	»

Bil. B.

Förteckning över antalet försäljningsbolag samt deras förhållande till folkmängden länsvis dels åren 1917—1920, dels enligt herr Thulins förslag och bevillningsutskottets förslag av åren 1918 och 1919.

L ä n	Folkmängd den 31 december 1918	Antal bolag				Antal bolag	
		1917	1918	1919	1920	Enligt hr Thulins förslag	Enligt B.-Us förslag
Stockholms stad.....	408,456	1	1	1	1	1	1
Stockholms län	232,349	11	11	12	13	5	11
Uppsala »	134,622	2	2	2	2	2	3
Södermanlands »	188,910	7	7	7	7	4	7
Östergötlands »	301,753	7	7	8	8	7	7
Jönköpings »	223,878	2	2	2	2	2	5
Kronobergs »	157,786	2	2	2	3	2	4
Kalmar »	229,480	7	7	7	6	5	7
Gottlands »	56,028	1	1	1	1	1	2
Blekinge »	148,458	4	4	4	4	3	4
Kristianstads »	238,998	6	6	18	19	5	6
Malmöhus »	479,197	24	24	46	45	10	24
Hallands »	148,040	5	5	5	5	3	5
Göteborgs och Bohus län.....	416,508	6	6	6	6	6	9
Älvsborgs län	298,078	6	6	6	6	6	6
Skaraborgs »	243,178	8	8	9	9	5	8
Värmlands »	264,023	5	4	4	4	4	6
Örebro »	215,774	4	4	4	4	4	5
Västmanlands »	166,694	4	4	4	4	4	4
Kopparbergs »	249,878	2	2	2	2	2	5
Gävleborgs »	264,323	3	3	3	3	3	6
Västernorrlands »	261,550	4	4	4	4	4	6
Jämtlands »	130,138	1	1	1	1	1	3
Västerbottens »	177,049	2	2	2	2	2	4
Norrbottens »	178,702	3	3	2	2	3	4
Summa	5,813,850	127	126	162	163	94	152

Försäljning av vin i liter hos de särskilda vinbolagen, år 1919.

Bolaget i		Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Hela året
Ahus:	utminuterung	—	—	38	38	38	61	54	71	39	46	45	111	541
	överl. utskänkn...	—	—	251	109	48	301	229	106	122	101	150	123	1 540
	summa	—	—	289	147	86	362	283	177	161	147	195	234	2 081
Tollarp:	överl. utskänkn...	—	—	83	55	63	61	53	65	63	64	49	46	602
	utminuterung	—	—	—	39	30	41	32	55	187	142	88	102	716
	överl. utskänkn...	15	38	118	86	94	21	60	63	64	85	110	103	869
	summa	15	38	118	125	124	72	92	120	251	227	198	205	1 585
Everöd:	utminuterung	—	—	37	38	52	71	18	17	54	34	33	62	416
	överl. utskänkn...	—	46	100	64	89	58	79	52	106	51	43	101	789
	summa	—	46	137	102	141	129	97	69	160	85	76	163	1 205
Vitaby:	utminuterung	—	—	—	116	70	63	48	52	58	76	58	89	630
	överl. utskänkn...	—	—	—	172	76	105	370	66	50	88	93	33	1 053
	summa	—	—	—	288	146	168	418	118	108	164	151	122	1 683
S:t Olov:	egen utskänkn...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hamnehög	utminuterung	—	—	—	—	—	40	64	107	99	125	98	142	675
	överl. utskänkn...	19	14	20	20	33	2	—	8	6	146	29	60	357
	summa	19	14	20	20	33	42	64	115	105	271	127	202	1 032
Löderup:	utminuterung	—	—	—	59	152	103	95	161	158	121	137	319	1 305
	överl. utskänkn...	—	—	—	133	166	—	—	—	359	—	77	86	821
	summa	—	—	—	192	318	103	95	161	517	121	214	405	2 126
Smedstorp:	utminuterung	—	—	114	125	215	143	99	202	234	219	200	286	1 837
	överl. utskänkn...	—	—	68	90	46	86	44	22	27	119	82	122	707
	summa	—	—	182	215	261	229	143	224	261	338	282	409	2 544
Borrby:	utminuterung	—	—	—	312	243	270	216	164	117	306	231	384	2 243
	överl. utskänkn...	69	57	133	168	99	158	139	151	147	151	161	123	1 556
	summa	69	57	133	480	342	428	355	315	264	457	392	507	3 799
Gärnsås:	utminuterung	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
	överl. utskänkn...	—	56	13	41	28	30	11	5	21	11	28	16	260
	summa	51	56	13	41	28	30	11	5	21	11	28	16	311
Ö. Grevie:	utminuterung	11	9	130	76	12	111	19	160	38	59	28	61	714
	överl. utskänkn...	—	22	39	23	—	13	5	11	8	11	6	27	165
	summa	11	31	169	99	12	124	24	171	46	70	34	88	879
Flenninge:	överl. utskänkn...	31	3	44	5	9	55	68	6	23	64	33	10	351
Kattarp:	utminuterung	—	—	—	—	36	70	46	76	93	74	87	138	620
	överl. utskänkn...	—	—	—	56	25	43	53	18	61	97	44	56	450
	summa	—	—	—	56	61	113	99	94	154	171	131	191	1 070
Billesholm:	utminuterung	—	11	59	48	37	42	47	25	59	—	40	97	465
	överl. utskänkn...	—	214	290	192	77	91	66	88	183	—	132	75	1 408
	summa	—	225	349	240	114	133	113	113	242	—	172	172	1 873

B o l a g e t i		Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Hela året
Bjuv:	utminutering	—	—	—	—	—	—	—	14	171	125	185	474	969
	överl. utskänkn...	—	—	—	—	—	—	—	234	412	280	324	319	1 569
	summa	—	—	—	—	—	—	—	248	583	405	509	793	2 538
Kävlinge:	utminutering	—	37	84	92	153	162	155	189	129	186	223	315	1 725
	överl. utskänkn...	78	147	132	68	84	54	61	104	111	129	121	338	1 427
	summa	78	184	216	160	237	216	216	293	240	315	344	653	3 152
S. Sandby:	utminutering	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	6
	överl. utskänkn...	80	61	53	48	36	—	206	127	50	—	160	—	821
	summa	80	61	53	54	36	—	206	127	50	—	160	—	827
Hällestad:	utminutering	—	244	27	13	13	21	11	3	7	9	25	41	414
	överl. utskänkn...	—	26	25	38	19	48	34	40	58	61	62	50	461
	summa	—	270	52	51	32	69	45	43	65	70	87	91	875
Bonderup:	utminutering	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	överl. utskänkn...	—	—	—	—	24	54	32	49	22	43	20	—	244
	summa	—	—	—	—	24	54	32	49	22	43	20	—	244
Genarp:	utminutering	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	40	37	157
	överl. utskänkn...	83	598	—	60	20	10	16	21	60	56	42	59	1 025
	summa	83	598	80	60	20	10	16	21	60	56	82	96	1 182
Bara:	egen utskänkn...	—	—	—	—	201	299	75	100	48	—	—	—	723
Bökeberg:	överl. utskänkn...	—	—	—	—	329	421	82	100	58	—	—	—	990
Harlösa:	utminutering	—	—	106	7	19	22	13	27	48	45	105	31	423
	överl. utskänkn...	—	—	96	99	113	128	308	177	202	190	158	272	1 743
	summa	—	—	202	106	132	150	321	204	250	235	263	303	2 166
Äsperöd:	utminutering	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	egen utskänkn...	—	—	33	35	51	42	—	36	63	40	22	92	414
	summa	—	—	33	35	51	42	—	36	63	40	22	92	414
Vollsjö:	utminutering	—	—	—	20	60	68	28	45	31	30	34	68	384
	överl. utskänkn...	—	32	180	87	48	140	48	86	161	35	35	27	879
	summa	—	32	180	107	108	208	76	131	192	65	69	95	1 263
Klagstorp:	utminutering	—	—	—	—	82	97	90	176	243	76	128	238	1 130
	överl. utskänkn...	—	64	103	87	102	127	75	64	77	101	73	115	988
	summa	—	64	103	87	184	224	165	240	320	177	201	353	2 118
Skivarp:	utminutering	4	12	47	—	—	—	11	10	8	12	20	21	145
	överl. utskänkn...	141	116	101	44	56	39	47	43	91	85	85	56	904
	summa	145	128	148	44	56	39	58	53	99	97	105	77	1 049
Rydsgård:	utminutering	—	—	—	—	24	48	55	37	51	11	14	77	317
	överl. utskänkn...	—	5	176	30	34	38	21	104	46	32	45	107	638
	summa	—	5	176	30	58	86	76	141	97	43	59	184	955
Rödesund:	utminutering	—	—	—	—	—	108	193	222	214	203	923	627	2 490
	överl. utskänkn...	—	—	—	—	—	424	142	327	156	166	210	214	1 639
	summa	—	—	—	—	—	532	335	549	370	369	1133	841	4 129

Bil. D.

Berättelse

Över anmärkningar, framställda genom kontrollstyrelsens inspektionsavdelning, mot vissa rusdrycksförsäljningsbolag.

De under år 1919 nyttillkomna rusdrycksförsäljningsbolagen, till största delen förlagda till Malmöhus och Kristianstads län, ha under samma år varit föremål för en omfattande inspektionsverksamhet.

Därvid ha beträffande flertalet hithörande bolag framställts synnerligen allvarliga anmärkningar mot bolagens handhavande av sin rörelse. Förefintliga brister med avseende på bolagens förvaltning kunna i de flesta fall sägas hava varit beroende därpå, att å de orter, i regel mindre stationssamhällen, dit förnämnda bolag varit förlagda, icke funnits tillgång till personer med, även för drivandet av en mindre rusdrycksförsäljningsrörelse, erforderliga kvalifikationer. Därtill kommer, att bolagen i ett icke ringa antal fall torde hava tillkommit för främjandet av rent personliga intressen, ett förhållande som givetvis måste inverka ogynnsamt på bolagets hela verksamhet.

Åtskilliga av de missförhållanden som vid inspektionerna framkommit ha vederbörande inspektörer, där så varit möjligt, sökt ordna under hand.

Anmärkningar av mera allvarlig beskaffenhet ha emellertid i här nedan nämnda fall måst framställas mot följande bolag.

Bolagen i *Harlösa*, *Torna-Hällestad* och *Södra Sandby* hade vid bedrivandet av rörelsen begått så avsevärda felaktigheter och överträdelser av gällande rusdrycksförsäljningsförordning och kontrollstyrelsens cirkulär, att kontrollstyrelsen funnit skäligt att till vederbörande länsstyrelse därom ingiva anmälan, med anhållan att länsstyrelsen måtte vidtaga de åtgärder, vartill de gjorda anmärkningarna kunde giva anledning.

Denna kontrollstyrelsens framställning har emellertid ej föranlett till annan åtgärd från länsstyrelsens sida än inhämtandet av vederbörande bolags yttranden, vilket förhållande giver anledning förmoda, att genom vederbörande myndigheters medverkan rättelse ej står att vinna ens i de fall, då de allvarsammaste missförhållanden föreligga.

De nämnda bolagen hade vid försäljning utminuteringsvis icke i något avseende sökt iakttaga, vad gällande rusdrycksförsäljningsförordning därom stadgar. Sålunda förekommo icke vare sig central- eller utminuteringsregister, ej heller motböcker. I vissa fall hade förekommit, att utminutering skett till person, som ej uppnått därför lagstadgad ålder. Även i andra avseenden gävo förhållandena vid nämnda bolag anledning till allvarliga anmärkningar.

Vid övriga hithörande bolag hava anmärkningar gällt följande förhållanden: *Överträdelser av i gällande rusdrycksförsäljningsförordning eller kontrollstyrelsens cirkulär meddelade föreskrifter för utminutering* beträffande bolagen i Östra Grevie, Löddeköping, Vällinge, Klagstorp, Vitaby, Vollsjö, Everöd och Kävlinge.

Övriga överträdelser av rusdrycksförsäljningsförordningen beträffande bolagen i Tollarp, S:t Olov, Vollsjö, Vitaby, Östra Grevie, Bjuv och Kävlinge. Beträffande S:t Olovs utskänkingsaktiebolag var vid tiden för inspektionen bolagsbildningen ej fullbordad, i följd varav den av kontrollstyrelsen utsedde ordföranden ännu ej ansett sig kunna funktionera som sådan.

Icke desto mindre hade den person, på vilken bolagsledningen avsett att överlåta bolagets utskänkingsrättighet, i bolagets namn — och efter allt att döma i samråd med bolagsledningen — från vin- och spritcentralens filial i Malmö rekvererat och erhållit ett visst parti vin, av vilket vid inspektionen en del befanns vara förbrukad. Inköp och även försäljning — ty sådan hade efter allt att döma förekommit — av detta parti vin hade sålunda, i uppenbar strid mot rusdrycksförsäljningsförordningen, skett genom enskild person utan medverkan av något rusdrycksförsäljningsbolag.

Därjämte ha vid snart sagt samtliga hithörande rusdrycksförsäljningsbolag felaktigheter förekommit beträffande bolagens förvaltning och skötsel. I ett stort antal fall ha i kontrollstyrelsens cirkulär meddelade föreskrifter blivit åsidosatta.

Bolagens omsättning har i flertalet fall varit så ringa, att deras ekonomi icke tillåtit anställandet av kvalificerad utminuteringspersonal. Härigenom har en av de väsentligaste förutsättningarna bortfallit för rörelsens handhavande på lagenligt och i övrigt lämpligt sätt. Ofta har av förenämnda orsak till utminuteringsföreståndare antagits den person, på vilken bolaget överlätit sin utskänkingsrättighet, vilken person sålunda kommit att handhava bolagets hela rörelse, såväl utskänkningen, på vilken föreståndaren uppbär vinst, som utminuteringen, där hela vinsten tillfaller bolaget.

Av inspektionerna har med all önskvärd tydlighet framgått, att vissa bolag för att säkerställa sin ekonomi dels sökt så långt möjligt varit utvidga sin kundkrets, dels sökt animera kunderna till största möjliga inköp.

En för ifrågavarande bolags skötsel belysande detalj är det sätt, på vilket överlåtelse av utskänkingsrättigheter ägt rum för år 1920. Trots av kontrollstyrelsen utfärdade detaljerade bestämmelser för dylik överlåtelse ha felaktiga kontrakt blivit använda vid icke mindre än 12 bolag, nämligen Flenninge, Södra Sandby, Bökeberg, Klagstorp, Skivarp, Vollsjö, Löderup, Borrbby, Gärsnäs, Tollarp, Åhus, Åtvidaberg och Rödesund.

I fem fall beträffande Kristianstads län och i ett fall beträffande Malmöhus län ha dylika kontrakt vunnit länsstyrelsens godkännande.

I dessa fall har sålunda vederbörande länsstyrelse, oaktat kontrollstyrelsen till densamma översänt för överlåtelse av utskänkning meddelade föreskrifter, godkänt felaktiga överlåtelsekontrakt, ett ytterligare bevis för ovan gjort påstående, att kontrollstyrelsen icke vid alla tillfällen hos vederbörande myndighet kan finna erforderligt stöd vid övervakande därav, att rörelsen vid ifrågavarande bolag bedrives på ett sätt, som står i överensstämmelse med gällande rusdrycksförsäljningsförordning eller på densamma grundade av kontrollstyrelsen utfärdade föreskrifter.